

شرکت گاز استان فارس

HSED-PR-D-100-(1)-96

روش اجرایی تدوین سناریو، برگزاری و ارزیابی مانور

روش اجرایی تدوین سناریو، برگزاری و ارزیابی مانور

همکار گرامی:			
این سند که در اختیار شماست، تحت کنترل سیستم مدیریت یکپارچه شرکت گاز استان فارس قرار دارد. خواهشمند است در نگهداری، اجرا و استفاده مناسب از این سند، کنترل و دقت لازم را به عمل آورید.			
نام و نام خانوادگی	تهیه کننده	تأیید کننده	تصویب کننده
	اصغر عمادی سیروس جوکار	محمدحسن خاکباز	محمودرضا رزم
سمت سازمانی	-کارشناس مدیریت بحران -رئیس پدافند غیرعامل و مدیریت بحران	رئیس امور HSE و پدافند غیرعامل	رئیس برنامه ریزی
تاریخ و امضاء	 اصغر عمادی کارشناس مدیریت بحران سیروس جوکار سرپرست پدافند غیرعامل و مدیریت بحران	 محمد حسن خاکباز رئیس امور بهداشت، ایمنی، محیط زیست و پدافند غیرعامل	 محمودرضا رزم رئیس برنامه ریزی

شرکت گاز استان فارس

HSED-PR-D-100-(1)-96

روش اجرایی تدوین سناریو، برگزاری و ارزیابی مانور

شناسایی وضعیت بازنگری سند

ردیف	شماره صفحه	شماره بازنگری	تاریخ بازنگری	شماره نامه درخواست تهیه / تغییر اطلاعات مدون	شرح کامل و دقیق بازنگری های انجام شده در سند

شرکت گاز استان فارس

HSED-PR-D-100-(1)-96

روش اجرایی تدوین سناریو، برگزاری و ارزیابی مانور

--	--	--	--	--	--

فهرست مندرجات

۱- هدف

محل مهر	صفحه ۱ از ۱۹	تاریخ: ۱۴۰۰/۰۷/۰۷ بازنگری: یک
---------	--------------	-------------------------------

شرکت گاز استان فارس

HSED-PR-D-100-(1)-96

روش اجرایی تدوین سناریو، برگزاری و ارزیابی مانور

۲- دامنه کاربرد

۳- مسؤولیت ها

۴- تعاریف

۵- شرح اقدامات

۶- مراجع و منابع

شرکت گاز استان فارس

HSED-PR-D-100-(1)-96

روش اجرایی تدوین سناریو، برگزاری و ارزیابی مانور

۱- هدف

هدف از این روش اجرایی تشریح چگونگی شناسایی و دستیابی به قوانین، مقررات و سایر الزامات ایمنی، بهداشتی، محیط زیست، انرژی، تعهدات به تطابق در سیستم مدیریت محیط زیست و به روز رسانی الزامات قانونی و سایر الزامات مرتبط در شرکت گاز استان فارس و ارزیابی میزان رعایت آنها می باشد. هدف از این روش اجرایی، ایجاد یکپارچگی در تدوین سناریو، اجرا و ارزیابی مانورهای مدیریت بحران و پدافند غیرعامل و دستیابی به اهداف ذیل در سطح شرکت گاز استان فارس می باشد که اهم آنها عبارتند از:

- ❖ شناسایی بحران های احتمالی در سطح سازمان.
- ❖ اولویت بندی و برنامه ریزی هدفمند جهت بهینه سازی هزینه ها در زمینه مدیریت بحران / پدافند غیرعامل شناسایی امکانات موجود، سازمان های معین و یاری رسان و سایر تجهیزات مورد نیاز
- ❖ اطمینان از آماده بکار بودن تجهیزات مقابله با بحران
- ❖ نگارش طرحهای واکنش در شرایط اضطراری ERP مختلف عملیاتی، تعمیراتی، امدادی و... با توجه به نوع خطرات/ تهدیدات احتمالی در سطح سازمان
- ❖ تمرین و برگزاری مانور جهت ارزیابی کلیه مسائل مرتبط با مدیریت بحران و پدافند غیرعامل
- ❖ چگونگی برقراری ارتباط با ذینفعان، تشکیل ستاد/کمیته های مدیریت بحران و پدافند غیرعامل، برای مقابله با بحران های احتمالی
- ❖ یافتن نقاط ضعف، قوت، تهدید و فرصت در مانور ها جهت تعریف اقدامات اصلاحی و پیشگیرانه

۲- دامنه کاربرد

دامنه کاربرد این روش اجرایی در سطح شرکت گاز استان فارس می باشد

۳- مسئولیت ها

- ۳-۱) ضمانت اجرایی این روش به عهده مدیریت ارشد سازمان می باشد
- ۳-۲) طراحی و اجرای مانورها بر عهده کلیه معاونتهای سازمان (بهره بردار، مهندسی و اجرا، مالی و پشتیبانی و اعضای ستاد/کمیته مدیریت بحران و پدافند غیرعامل سازمان) بر اساس سطح و نوع مانور می باشد.
- ۳-۳) نظارت بر حسن اجرای این روش اجرایی، به عهده امور HSE و پدافند غیرعامل شرکت گاز استان فارس می باشد

۴- تعاریف

بمنظور یکسان سازی و درک بهتر مفاهیم و واژه های این روش اجرایی، معانی ذیل عنوان گردیده است

۴-۱) سازمان:

در این روش اجرایی، سازمان شرکت گاز استان فارس می باشد

تاریخ: ۱۴۰۰/۰۷/۰۷ بازنگری: یک	صفحه ۱ از ۱۹	محل مهر
-------------------------------	--------------	---------

شرکت گاز استان فارس

HSED-PR-D-100-(1)-96

روش اجرایی تدوین سناریو، برگزاری و ارزیابی مانور

۴-۲) شرکتها و مناطق معین:

شرکت ها/ مناطق تابعه شرکت ملی گاز ایران و دیگر شرکت های تابعه وزارت نفت که با توجه به توانمندی عملیاتی، فاصله زمانی و مکانی و وابستگی از نظر تاثیر پذیری (از بعد تهدیدات، پایداری عملیات) در ارتباط با سازمان بحران زده در راستای یاری رساندن و کنترل وضعیت بحرانی آن شرکت را پشتیبانی می نمایند

۴-۳) نهاد های برون سازمانی:

به کلیه سازمان ها، ادارات، شرکت ها و نهاد هایی عضو ستاد مدیریت بحران استان فارس. اعم از امدادی، انتظامی، امنیتی، اداری و صنعتی اطلاق می گردد که می توانند براساس یک تفاهم نامه قبلی بین دو یا تعداد بیشتری از این سازمان ها برای به اشتراک گذاشتن منابع در شرایط بحرانی به یکدیگر یاری رسانند.

۴-۴) کارکنان:

کلیه افراد شاغل اعم از رسمی، پیمانی، قراردادی، قرارداد مستقیم، ارکان ثالث و پیمانکاران اطلاق می شود که در سازمان مشغول فعالیت می باشند

۴-۵) پیمانکار:

شخص حقیقی یا حقوقی که طرف قرارداد شرکت گاز استان فارس است که مشاوره، نظارت و یا اجرای عملیات را بر اساس اسناد و مدارک پیمان، به عهده گرفته است.

۴-۶) وضعیت اضطراری:

وضعیتی است که در اثر آن، منابع انسانی/ تأسیسات و محیط زیست در معرض تهدید جدی قرار می گیرند. این وضعیت می تواند در نتیجه نقص دستگاه ها یا خطاهای انسانی به وقوع می پیوندد. البته عوامل خارجی دیگر نظیر رعد و برق، طوفان، سیل، زلزله، جنگ و ... نیز ممکن است سبب بروز آن گردند به نحوی که سازمان در مواجهه با آن وضعیت به تنهایی قادر به کنترل، بازگرداندن وضعیت در راستای استمرار تولید و خدمات رسانی به حالت قابل قبول را دارا می باشد

۴-۷) بحران:

شدیدترین حالت وضعیت اضطراری است که به صورت طبیعی یا انسان ساز به طور ناگهانی و فرآینده به وجود می-آید و سختی و مشقتی را به سازمان تحمیل می نماید که سازمان جهت رفع و بازگرداندن وضعیت در راستای استمرار تولید و خدمات رسانی نیاز به اقدامات اساسی و فوق العاده با همکاری سایر سازمانها(شرکتها، مناطق معین و نهادهای برون سازمانی) دارد.

۴-۸) مدیریت بحران:

توانایی یک سازمان در مدیریت رویدادهایی که پتانسیل اثر بر موضوعات فنی، عملیاتی، امنیتی، مالی و اعتباری سازمان را دارند

شرکت گاز استان فارس

HSED-PR-D-100-(1)-96

روش اجرایی تدوین سناریو، برگزاری و ارزیابی مانور

۹-۴) پیشگیری:

مجموعه اقداماتی است که پیش از وقوع بحران با هدف جلوگیری از خطرات یا کاهش آثار زیان بار ناشی از تهدیدات طبیعی، حوادث انسان ساز (عمدی/ غیرعمد) اعم از آتش سوزی، انفجار، خرابکاری، حمله دشمن و ... انجام می شود.

۱۰-۴) آمادگی:

مجموعه اقداماتی است که توانایی سازمان را در انجام مراحل مختلف مدیریت بحران افزایش می دهد. این مرحله شامل جمع آوری اطلاعات، پژوهش، برنامه ریزی، ایجاد ساختارهای مدیریتی، آموزش، تامین منابع، تمرین و مانور می باشد.

۱۱-۴) مقابله:

مقابله، ارائه خدمات اضطراری به دنبال وقوع بحران است که با هدف نجات جان افراد، کاهش خسارات مالی، جلوگیری از گسترش خسارات به محیط زیست و تاسیسات انجام می شود که شامل: امداد و نجات، بهداشت و درمان، تامین امنیت، ترابری، مهار و کنترل رخداد، اطلاع رسانی و هشدار و ... می باشد.

۱۲-۴) بازسازی:

بازگرداندن شرایط یک منطقه آسیب دیده پس از بحران به شرایط عادی با در نظر گرفتن ویژگی های توسعه پایدار و کلیه ضوابط بهداشتی، ایمنی و زیست محیطی می باشد.

۱۳-۴) مرکز/اطاق کنترل

مجموعه ای از فضاهای موجود در یک محدوده یا ساختمان که در اصل برای هدایت و کنترل عملیات مقابله با بحران، برنامه ریزی، طراحی و تجهیز شده است را مرکز/ اتاق مدیریت بحران گویند. این فضا را می توان در شرایط عادی نیز مورد استفاده قرار داد البته به صورتی که عملکرد این مرکز/ اتاق در شرایط اضطراری مختل نگردد.

۱۴-۴) پدافند غیرعامل:

مجموعه اقدامات و راهکارهای فنی و مهندسی در هر زمان که مستلزم به کارگیری جنگ افزار و تسلیحات نبوده و با اجرای آن می توان از وارد شدن خسارات مالی به تجهیزات و تأسیسات حیاتی، حساس و مهم نظامی، غیرنظامی و تلفات انسانی ناشی از تهدیدات پیشرفته و یا انسان ساز جلوگیری نموده و یا میزان خسارات و تلفات، را به حداقل ممکن کاهش داد. در ردیف (ب) ماده (۱) از آیین نامه اجرایی بند (۱۱) ماده (۱۲۱) قانون برنامه چهارم توسعه کشور، تعریف پدافند غیرعامل بدین شرح ارائه شده است: مجموعه اقدامات غیرمسلحانه ای که موجب کاهش آسیب پذیری نیروی انسانی، ساختمان ها و تأسیسات، تجهیزات و شریان های کشور در مقابل عملیات خصمانه و مخرب دشمن و یا کاهش مخاطرات ناشی از سوانح غیرطبیعی می گردد، پدافند غیرعامل نامیده می شود.

شرکت گاز استان فارس

HSED-PR-D-100-(1)-96

روش اجرایی تدوین سناریو، برگزاری و ارزیابی مانور

۴-۱۵) سناریو

برنامه ای از پیش تعیین شده است که در آن اتفاق اولیه، محدوده گسترش، پیامدها و نیز اقدامات لازم برای مقابله با یک حادثه فرضی تعیین می شود

۴-۱۶) مانور:

یک تمرین جدی جهت کسب و افزایش آمادگی سازمان در برابر تهدیدات و بحران های احتمالی که شبیه سازی و اجرا می گردد

۴-۱۷) تهدید:

هر نشانه یا رویداد یا اتفاقی انسان ساز (عمدی/ غیرعمدی) که پتانسیل تخریب یا از بین رفتن دارایی ها (منابع انسانی، محیط زیست و تاسیسات) و یا موجب جلوگیری یا اختلال در عملکرد سازمان را داشته باشد تهدید محسوب می شود

۴-۱۸) امداد و نجات در ساختمان ها و تاسیسات گاز:

امداد و نجات به مجموعه عملیات جستجو، نجات، ارائه کمک های اولیه، انتقال مجروحان به مراکز درمانی، تغذیه اضطراری، تأمین سرپناه اضطراری، تخلیه پرسنل به محلهای امن، تامین امکانات اولیه، دریافت و توزیع کمکهای نهادهای برون سازمانی اطلاق می گردد

۴-۱۹) واکنش:

شامل فعالیت های فوری، همراه با برنامه و بر اساس شرح وظایف مشخص برای مدیریت یک تهدید جانی، مالی، عملیاتی و زیست محیطی می گردد.

۴-۲۰) ارزیابی موقعیت:

فرایندی است جهت ارزیابی شدت و عواقب ناشی از یک حادثه و تبعات مرتبط با آن.

۴-۲۱) فرمانده مانور:

به فردی که مسئولیت فرماندهی گروه های عملیاتی حاضر در محل را بعهده دارد، اطلاق می گردد که این فرد می بایست اختیارات و توانمندی های ذیل را دارا باشد:

۱- آگاهی کامل به برنامه طرح شده

۲- آگاهی کامل به شرایط

۳- شناخت کامل گروه ها و پرسنل

۴- تصمیم گیری اقتضایی

۵- صدور به موقع فرمان

۶- پیگیری

شرکت گاز استان فارس

HSED-PR-D-100-(1)-96

روش اجرایی تدوین سناریو، برگزاری و ارزیابی مانور

۵) شرح اقدامات:

۵-۱) شناسایی بحران ها و تهدیدات احتمالی در تمام نقاط سازمان کلیه واحد های ذیربط در هر سازمان، با همکاری امور HSE موظف به شناسایی و ثبت انواع بحرانها / تهدیدات در تمامی تأسیسات و ساختمان های تحت مدیریت سازمان متبوع خود براساس فرم پیوست (۱-۷) و جدول (۱) می باشد

راهنمای بحرانها و تهدیدات احتمالی

موضوع مانور: مدیریت بحران/پدافند غیر عامل		
تهدیدات انسان ساز	صنعتی	طبیعی
حملات سخت (حملات هوایی/زمینی/دریایی)	بهره برداری در شرایط خاص (مانند افت شدید فشار گاز)	زلزله
حملات سایبری	انفجار / آتش سوزی	رانش زمین/زمین لغزش
قطع سیستم های ارتباطی (تلفن همراه، بیسیم و...)	قطع برق	سرما، برف، تگرگ و یخبندان
نفوذ آشوبگر	نشت گاز/نشت مواد خطرناک	سیل
عملیات خرابکاری و تروریستی	گرفتگی یا مسدود شدن خطوط	رعد و برق شدید/تند باد و طوفان
تحریم (مواد اولیه، قطعات حساس و مهم و...)	فروریختن، نشست و سقوط ساختمانها یا تأسیسات	گرمای بیش از حد
ورود غیر مجاز به محوطه های ممنوعه	کمبود منابع انرژی یا سوخت	گرد و خاک/طوفان شن/خشکسالی
ایجاد عمدی مسمومیت (آب/خاک/هوا/غذا)	از دست رفتن منابع اولیه یا ورودیها	آتش سوزی مراتع و جنگل ها
اقدامات عمدی در تخریب تأسیسات	تشعشعات	سقوط بهمن
	تصادف وسایل نقلیه	آسیب های بهداشتی (شیوع بیماری های مسری)
	آلودگی هوا	
	آسیب های زیست محیطی	

شرکت گاز استان فارس

HSED-PR-D-100-(1)-96

روش اجرایی تدوین سناریو، برگزاری و ارزیابی مانور

۲-۵) اولویت بندی تهدیدات احتمالی:

سازمان می بایست تهدیدات و بحران های محتمل شناسایی شده را با توجه به احتمال وقوع، شدت، میزان آمادگی سازمان، سازمان های معین و سایر نهادهای برون سازمانی و ... اولویت بندی نماید. تا براساس این اولویت بندی نسبت به برگزاری مانور و تخصیص منابع جهت مقابله با تهدیدات و بحران های احتمالی به نحو مطلوب اقدام نماید. تذکر: سازمان می تواند با استفاده از تجزیه و تحلیل گزارشات و تجارب بدست آمده از حوادث و بحرانهای گذشته اقدام به اولویت بندی واقع بینانه بحران ها و تهدیدات احتمالی نماید

۳-۵) تعیین نوع و سطح مانور:

امور HSE سازمان موظف است براساس نتایج اولویت بندی تهدیدات و بحران های محتمل نسبت به مشخص نمودن نوع، سطح و گروه های درگیر در مانور به شرح ذیل اقدام نماید

۱-۳-۵) انواع مانور از نظر ابعاد اجرایی

۱) مباحثه ای (دور میزی) Tabletop Exercise

طرح و تبادل نظر فرضیه ها و سناریو های تدوین شده که توسط اعضاء و عوامل شرکت کننده در مانور جهت بررسی، تعیین راه کارهای برون رفت از آن، تعامل و هماهنگی با سایر سازمانها و ... صورت می پذیرد. می تواند نوع خاصی از طوفان ذهنی (Brain Storming) برای اعضاء باشد. همچنین در این جلسه مخاطرات و مشکلاتی که حین اجرای مانور ممکنست جهت نیروها، تاسیسات و یا ذینفعان ایجاد گردد مورد بررسی و جهت جلوگیری از آن تمهیداتی اندیشیده خواهد شد.

۲) عملیاتی:

عملیاتی کردن کلیه فرضیه ها و سناریو های پیش بینی شده در وضعیت های مختلف در سازمان که براساس برنامه ریزی و زمان بندی تعیین شده شامل انواع ذیل می باشد.

الف) Drill (مانور تمرینی): مانوری که در ابعاد کوچک در بخشی از سازمان اجرا می شود

ب) Functional Exercise (مانور عملیاتی): تمرین یک سناریو خاص یا یک فعالیت خاص این تمرین بایستی سریع و با آمادگی کارکنان انجام شود

ج) Full Scale Exercise (مانور در ابعاد کامل): مانوری که تمام اجزای طرح مدیریت اضطراری/بحران ERP در آن درگیر شده و دامنه آن می تواند متغیر باشد

۲-۳-۵) سطوح مانورها از نظر گستردگی در سازمان

۱) سطح A (مانور فراسازمانی):

این مانور در ابعاد کامل با استفاده از کلیه امکانات درون سازمانی، شرکت های معین و همکاری نهادهای برون سازمانی تحت مدیریت سازمان انجام می شود

شرکت گاز استان فارس

HSED-PR-D-100-(1)-96

روش اجرایی تدوین سناریو، برگزاری و ارزیابی مانور

۲) سطح B:

مانوری است درون سازمانی در ابعاد کامل، که با استفاده از تمامی بخش های مختلف سازمان با هماهنگی امور HSE سازمان انجام می شود

۳) سطح C:

مانوری است درون سازمانی، که تنها توسط یک یا چند بخش / واحد سازمان با هماهنگی امور HSE سازمان انجام می شود

۴-۵) تشکیل هسته مدیریت مانور

۱- با پیشنهاد امور HSE سازمان براساس نوع، سطح و گروه های درگیر در مانور، ذینفعان در بحران های فرضی (همچون HSE بهداشت و درمان، تعمیرات، بهره برداری، حراست، بسیج، مهندسی، شرکتهای معین، نهادهای برونسازمانی و ...) تیمی به منظور تدوین سناریو، اجراء، تجزیه و تحلیل و ارزیابی مانور تشکیل می گردد.

۲- دبیر هسته مدیریت مانور، رئیس امور HSE می باشد که وظیفه برنامه ریزی و فراخوان اعضا براساس موضوع و عنوان مانور (جدول ۱)، هماهنگی و برنامه ریزی جلسه را برعهده دارد

۳- این هسته می بایست در نگارش سناریو مانور، ERP، روش ها و قابلیت های سازمان را مد نظر قرار دهد.

۵-۵) ساختار سناریوی مانور

پس از انجام مراحل مذکور و تشکیل هسته مدیریت مانور، لازم است بر اساس مطالعات و سوابق به دست آمده نسبت به نگارش سناریو مانور به نحوی اقدام نمود که امکان ارزیابی عملکرد سازمان در سه بخش ذیل میسر باشد:

۱- هر بخش بصورت جداگانه

۲. بخش های مختلف در ارتباط باهم

۳. کل سازمان

۱-۵-۵) عنوان و سناریوی مانور:

در این بخش بایستی به شرح ذیل اقدام شود:

۱. عنوان کلی سناریوی مانور (مدیریت بحران / پدافند غیرعامل) که توسط امور HSE و براساس اولویت بندی بحرانها

و تهدیدات احتمالی که در بند (۲-۵) مشخص شده است می بایست انتخاب و به هسته مدیریت مانور جهت تدوین

سناریو قبل از برگزاری جلسه مربوطه ابلاغ گردد

۲. موضوع مانور را می بایست براساس جدول (۱) تعیین نمود

شرکت گاز استان فارس

HSED-PR-D-100-(1)-96

روش اجرایی تدوین سناریو، برگزاری و ارزیابی مانور

۲-۵-۵) مقدمه سناریو مانور :

در این قسمت با توجه به مطالعات صورت پذیرفته و بر اساس اهمیت و ضرورت انجام مانور مربوطه لازم است این موضوعات به شکل مبسوط ذکر شوند تا برای کلیه عوامل مانور، ضرورت و اهداف آن مشخص گردد. در ذیل به نمونه ای از مقدمه یک سناریو اشاره می کنیم.

۳-۵-۵) اطلاعات کلی مانور:

در این بخش باید با توجه به بند (۳-۵)، نوع و سطح مانور، زمان و مکان برگزاری و... مشخص گردد

۴-۵-۵) هدف/اهداف مانور:

- در این بخش باید هدف/اهداف اجرایی مانور نظیر موارد ذیل مشخص گردد
- حصول اطمینان از کفایت تمهیدات حفاظتی زیر ساخت های حیاتی، حساس، مهم و عادی
- کاهش آسیب پذیری در برابر تهدیدات/بحرانها
- توانمند سازی نیروی انسانی و تاسیسات در برابر مخاطرات ناشی از تهدیدات (داخلی و خارجی)
- شناسایی نقاط ضعف، قوت، تهدید و فرصت ها
- برگشت پذیری تاسیسات پس از بروز بحران و تهدید جهت استمرار تولید و ارائه خدمات
- روشن نمودن نقش ها و مسئولیت ها در بحران
- اداره و رهبری کلیه فعالیت ها از قبیل پیش بینی، پیشگیری، کاهش خسارت و ایجاد آمادگی و مقابله با تهدیدات
- هماهنگی بیشتر عملیاتی و پشتیبانی موثر بین کمیته پدافند غیر عامل و مدیریت بحران درون/بیرون سازمانی
- برآورد میزان کمبودها و نیازهای آموزشی، نیروی انسانی، تجهیزات و... با رویکرد خود کفایی و خود اتکایی
- باز بینی طرح و اقدامات مدیریت بحران و پدافند غیر عامل همانند: اعلام خبر و هشدار، حفاظت از نیروی انسانی متخصص، حفاظت از تاسیسات و تجهیزات، تداوم چرخه تولید، مدیریت صحنه بحران، تامین امنیت، امداد و نجات، اطفاء حریق، تخلیه اضطراری و هدایت آنها به پناهگاه ها و مناطق امن، سیستمهای مخابراتی و ارتباطی، نگهداری از اسناد و مدارک حائز اهمیت و....
- حصول اطمینان از عملکرد صحیح طرحها و روش های مدیریت بحران و پدافند غیر عامل در شرایط بحران
- ارزیابی میزان آماده به کار بودن و صحت عملکرد تجهیزات در برابر تهدیدات و بحران های احتمالی و...

۵-۵-۵) زمان و مکان اجرایی مانور

زمان و مکان مانور می بایست در سناریو مشخص باشد

تذکر: اطلاع رسانی در خصوص زمان و مکان اجرای مانور در سطح سازمان منوط به تصمیم هسته مدیریت مانور می باشد

محل مهر	صفحه ۱ از ۱۹	تاریخ: ۱۴۰۰/۰۷/۰۷ بازنگری: یک
---------	--------------	-------------------------------

شرکت گاز استان فارس

HSED-PR-D-100-(1)-96

روش اجرایی تدوین سناریو، برگزاری و ارزیابی مانور

۵-۵-۶) واحدها و سازمانهای شرکت کننده در مانور

در این بخش باید بطور مشخص واحدهای درون سازمانی، نهاد های برون سازمانی، شرکتها/مناطق معین و... در گیر در مانور ذکر گردد

۵-۵-۷) منابع و تجهیزات مورد استفاده:

در این بخش لازم است منابع مورد نیاز جهت اجرای مانور مانند:
الف) لیست نیروی انسانی آموزش دیده و دارای صلاحیت به تفکیک واحد های درون سازمانی، نهادها و ارگان های برون سازمانی، شرکت ها، مناطق معین و ..
ب) لیست تجهیزات امدادی، عملیاتی و... مورد نیاز در مراحل مقابله با بحران و بازسازی به تفکیک تعداد و مقدار واحد های درون سازمانی، نهادهای برون سازمانی، شرکتها و مناطق معین و.. درج گردد

۵-۵-۸) شرح وظایف

در این بخش لازم است شرح وظایف واحد ها و سازمانهای شرکت کننده در مانور بر اساس نوع وظیفه، مسئولیت، زمان، محل انجام آن و نیز چگونگی ایفای نقش ایشان مشخص گردد
تذکر: لازم به ذکر است این قسمت می بایست منطبق بر لیست توالی رویدادها (MSEL) تهیه شده باشد

۵-۵-۹) ارزیابی ریسک مانور:

هسته مدیریت مانور پس از انتخاب عنوان مانور می بایست نسبت به شناسایی ریسک ها در زمان انجام مانور اقدام نموده و قبل از برگزاری، آنها را تحت کنترل قرار دهند.

۵-۵-۱۰) اطلاع رسانی به ذینفعان:

هسته مدیریت مانور پس از مشخص شدن زمان، مکان و نوع مانور به کلیه ذینفعان در محدوده تحت تأثیر مانور (شامل کارکنان، ارباب رجوع، مشترکین، همسایگان و ...) اطلاع رسانی نموده تا نسبت به اجرای مانور مطلع باشند و مستندات این اقدام شامل نامه نگاری یا توزیع بروشور بایگانی گردد.

۵-۵-۱۱) شرح مانور

الف) شرح واقعه:

عبارت است از توضیحاتی که موجب خواهد شد تا شرکت کنندگان تجسمی از واقعه داشته باشند تا بتوانند واکنشی مناسب به این واقعه نشان دهند. بدین منظور لازم است تا علت مستقیم بروز حادثه مفروض همچون نشت گاز، اصابت بمب، عملیات خرابکارانه و... و تبعات آن مانند انفجار، آتش سوزی، آسیب و صدمه به نیروی انسانی، تاسیسات و محیط زیست، توقف تولید/خدمات رسانی و... مشخص گردد

ب) تشریح توالی رویدادها:

تاریخ: ۱۴۰۰/۰۷/۰۷ بازنگری: یک	صفحه ۱ از ۱۹	محل مهر
-------------------------------	--------------	---------

شرکت گاز استان فارس

HSED-PR-D-100-(1)-96

روش اجرایی تدوین سناریو، برگزاری و ارزیابی مانور

پس از اعلام زمان شروع مانور/حادثه می بایست شرح توالی رویدادها، مشتمل بر موارد ذیل مشخص گردد:

- زمان شروع و پایان هر فعالیت
- شرح واکنش و مسئولیت های افراد در هر فعالیت
- مسئول ارزیابی هر فعالیت
- تسهیلات و منابع بکار رفته در هر فعالیت

جدول توالی رویدادهای مانور

ردیف	شرح واکنش و مسئولیت های افراد در هر فعالیت	زمان شروع	زمان پایان	ارزیاب	منابع و تجهیزات

منظور از فعالیت مواردی از قبیل: گزارش وقوع حادثه، اطلاع رسانی به مسئولین ذیربط، تشکیل کمیته بحران، فعالیتهای مربوط به کنترل شرایط اضطراری و بحران توسط واحد های ذیربط در شرکت، فراخوان نیروهای پشتیبان (نیروهای آموزش دیده و گروه بندی شده، بسیج، مناطق معین، نهادهای برون سازمانی و.....)، اعزام نیروها جهت مقابله با بحران و باز گرداندن شرایط به حالت عادی و ... می باشد

۵-۶ اجرای مانور

با توجه به بند ۹ و تشریح توالی رویدادها می بایست گام به گام فعالیت های مذکور به مرحله اجرا در آمده و همزمان توسط ارزیاب/ارزیابان پایش گردد

۵-۶-۱ **شبیه سازی حوادث:** برای نزدیک شدن به شرایط واقعی حوادث گاه می توان با انجام بعضی از فعالیتهای نمایشی مانند دود و آتش تحت کنترل بهره جست. در پاره ای از موارد نیز می توان با بوجود آوردن شرایط وقوع حوادث مجازی، عملکرد واحد ها را در مدیریت، کنترل و هدایت فعالیتهای مقابله، ارزیابی نمود

شرکت گاز استان فارس

HSED-PR-D-100-(1)-96

روش اجرایی تدوین سناریو، برگزاری و ارزیابی مانور

۲-۶-۵) **ارزیابی و ثبت وقایع مانور:** به دلیل اهمیت مستند سازی مانور از نظر کاربردهای آموزشی و ارزیابی عملیات واحدهای در گیر در مانور، بهتر است از کلیه مراحل اجرایی و آماده سازی مانور فیلمبرداری و تصویر برداری شود. همچنین هریک از واحدهای شرکت کننده در مانور باید کلیه مراحل کار خود را مستند سازی کرده و پس از اجرای مانور، بعنوان گزارش کار به مسئولین برگزاری مانور ارسال کنند

تذکر: فیلمبرداری از مراحل اجرایی مانور بایستی به گونه ای انجام پذیرد که باعث انحراف در روند اجرای مانور نشده و ثبت نقاط قوت و ضعف بدون هیچ گونه دخل و تصرفی انجام پذیرد.

۵-۷) ارزیابی مانور

ارزیابی مانور به منظور شناسایی نقاط قوت و ضعف نحوه اجرای مانور با توجه به اهداف آن و نیز سنجش توانایی و آمادگی نیروها و تجهیزات و مناسب بودن روش ها به کار گرفته می شود

۱-۷-۵) موارد ارزیابی:

در هر مانور با توجه به سناریو و اهداف اجرای مانور، موارد و نکاتی که ضروریست ارزیابی شوند تعیین شده و مورد ارزیابی واقع بینانه قرار گیرند این موارد عبارتند از

- زمان بندی اقدامات بر اساس توالی رویدادها
- نحوه حضور نیروها و عملکرد آنها (درون سازمانی/برون سازمانی)
- تجهیزات مورد استفاده
- هماهنگی و تعاملات درون و برون سازمانی
- نحوه مدیریت و راهبری نیروها
- نحوه و کیفیت ارتباطات
- میزان تحقق سناریوی تنظیم شده
- میزان اجرای شرح وظایف واحد/شرکت ها/مناطق معین/نهادهای برون سازمانی
- میزان توجه واحدها به مسایل ایمنی، بهداشتی و زیست محیطی

۲-۷-۵) روشهای ارزیابی مانور

سازمان می بایست جهت ارزیابی مانورها با در نظر گرفتن تمهیدات لازم از روشهای ذیل استفاده نماید.

- ❖ تهیه فرم های ارزیابی که توسط ارزیابان آموزش دیده تکمیل می شود
- ❖ ارزیابی از طریق ارائه پرسشنامه به افراد و گروههای شرکت کننده در مانور یا افراد دیگر

تاریخ: ۱۴۰۰/۰۷/۰۷ بازنگری: یک	صفحه ۱ از ۱۹	محل مهر
-------------------------------	--------------	---------

شرکت گاز استان فارس

HSED-PR-D-100-(1)-96

روش اجرایی تدوین سناریو، برگزاری و ارزیابی مانور

- ❖ ارزیابی از طریق مصاحبه با افراد و گروههای شرکت کننده در مانور یا افراد دیگر
 - ❖ ارزیابی با استفاده از مستندات و وقایع ثبت شده (چک لیست ها، فیلم برداری، دفاتر ثبت عملیاتی و حفاظتی و ...)
- در حین مانور

۳-۷-۵) سازماندهی نیروی ارزیاب

۱-۳-۷-۵) انتخاب افراد ارزیاب

- ❖ هسته مدیریت مانور می بایست در این مرحله بر اساس سناریو، اقدام به انتخاب افراد ارزیاب واجد شرایط نمایند.
- به عنوان مثال در صورتی که سناریوی مانور به صورت سناریوی مدیریتی باشد، افرادی انتخاب می شوند که دارای سابقه و دانش کافی در زمینه مدیریت باشند ولی در صورتی که مانور شامل انجام تمرین عملیاتی در صحنه حادثه فرضی باشد افراد ارزیاب باید دارای تجربه عملیاتی و تخصصی نیز باشند.
- ❖ افراد ارزیاب باید با محل و ویژگی سایت های برگزاری مانور آشنا شوند، تا در هنگام اجرای مانور بدون کوچکترین دغدغه، همه تمرکز خود را روی فرایند ارزیابی مانور متمرکز کنند. همچنین می بایست تمهیدات لازم در خصوص تمایز نفرات مذکور (نصب بازو بند، صدور کارت، پوشیدن کاور رنگی و ...) در محل مانور به عمل آید.

۲-۳-۷-۵) توجیه ارزیابها

هسته مدیریت مانور می بایست با توجه به سناریو و اهداف مانور با برگزاری جلسات توجیهی/آموزشی، ارزیاب ها را با اقدامات اجرایی مانور آشنا نمایند. بعنوان نمونه مواردی از اقدامات در ذیل ارائه میگردد:

- ❖ حضور در محل تعیین شده قبل از شروع مانور
- ❖ مطالعه سناریوی نحوه عملکرد واحدها در منطقه
- ❖ آشنایی با مسئولین و جانشینان آنان و مطالعه شرح وظایف آنها
- ❖ عدم دخالت در روند فعالیتهای مانور
- ❖ عدم اظهار نظر در جریان مانور
- ❖ مشاهده و ثبت روند دقیق فعالیت های واحدها
- ❖ فرم ارزیابی و پاسخ مناسب به آنها مطالعه دقیق سئوالات
- ❖ درج بی طرفانه نقاط ضعف و قوت مانور
- ❖ تحویل فرم های مربوط به مسئول تیم ارزیابی

شرکت گاز استان فارس

HSED-PR-D-100-(1)-96

روش اجرایی تدوین سناریو، برگزاری و ارزیابی مانور

۸-۵) جلسه تجزیه و تحلیل و ارزیابی مانور

سازمان می بایست پس از اتمام هر مانور سطح A جلسه ای با حضور اعضای ستاد مدیریت بحران و پدافند غیرعامل تشکیل و با تجزیه و تحلیل نتایج ارزیابی مانور، نقاط قوت و ضعف و اقدامات اصلاحی را تعیین نماید. در خصوص مانور سطح B و C رؤسای نواحی و واحدهای برگزار کننده در مانور نتایج ارزیابی و نقاط قوت و ضعف را گزارش نموده و اقدام اصلاحی را تعیین نمایند.

سازمان می بایست بر اساس روش اجرایی اقدام اصلاحی جهت رفع مشکلات شناسایی شده (نقاط ضعف و تهدید) اقدام نماید.

۹-۵) تهیه گزارش مانور

هسته مدیریت مانور می بایست پس از جلسه تجزیه و تحلیل و ارزیابی مانور نسبت به تهیه گزارش جامع مانور شامل سناریو، نتایج فرم های ارزیابی و مستندات (مکاتبات، تصاویر، فیلم و ...) اقدام نمایند.

۶) مراجع و منابع

- ۱- استانداردهای ISO 14001:2015 و ISO 45001:2018 و راهنمای استقرار HSEMS
- ۲- راهنمای طرح ریزی شرایط اضطراری شرکت ملی گاز ایران HSE-GU-S-104(0)-85
- ۳- راهنمای جمع آوری اطلاعات و تحقیق پیرامون حادثه شرکت ملی گاز ایران HSE-G-SF-101(0)-84
- ۴- روش اجرایی تدوین سناریو، برگزاری و ارزیابی مانور HSE-PR-PD-101(0)94

فرم و چک لیست های مربوطه :

- :چک لیست کلی عملکرد گروه های شرکت کننده در مانور
- :چک لیست کلی عملکرد گروه های حراست شرکت کننده در مانور
- :چک لیست کلی عملکرد سیستم های ارتباطی و مخابراتی در مانور
- : فرم نظر سنجی از شرکت کنندگان در مانور

شرکت گاز استان فارس

HSED-PR-D-100-(1)-96

روش اجرایی تدوین سناریو، برگزاری و ارزیابی مانور

شماره:					
تاریخ:					
مدیریت:					
اداره:					
عنوان سند: چک لیست کلی عملکرد گروههای شرکت کننده در مانور					
نام شرکت / منطقه:		محل جغرافیایی:		نام تاسیسات:	
عنوان مامور:		موضوع مانور:		سطح مانور:	
ردیف	عنوان مطالب بازرسی	عالی	خوب	متوسط	ضعیف خیلی ضعیف
1	آیا نفرات حاضر در محیط مانور از توانایی و روحیه عملیاتی و جسمانی بالایی برخوردار بودند				
2	آیا نفرات درگیر در مانور آموزشهای لازم و مناسب را دیده اند				
3	آیا افراد درگیر در رزمایش از تجهیزات حفظت فردی به صورت کامل و جامع استفاده نمودند				
4	آیا سرعت عمل نفرات در بکارگیری از تجهیزات حفاظت فردی در حد قابل قبول بود				
5	آیا نفرات شرکت کننده در مانور نحوه بکارگیری و استفاده از تجهیزات حفاظت فردی را می دانستند				
6	آیا کارکنان واحد ایمنی و آتش نشانی از سرعت بالایی برخوردار بودند				
7	آیا تخلیه، تجمع و ترک، طبق برنامه و در حداقل زمان اجرا شد				
8	آیا اقدامات لازم در خصوص امداد رسانی به مصدومین احتمالی در محل حادثه انجام پذیرفت				
9	آیا همکاری ارگانها و سازمانهای برون سازمانی در حد قابل قبول بود				
10	آیا اقدامات حراست در جهت سرعت بخشیدن به امور تخلیه کارکنان موثر بود				

HSED-CH-D-102-(0)-96

شرکت گاز استان فارس

HSED-PR-D-100-(1)-96

روش اجرایی تدوین سناریو، برگزاری و ارزیابی مانور

شماره:					
تاریخ:					
مدیریت:					
اداره:					
عنوان سند: چک لیست کلی عملکرد گروههای حراست شرکت کننده در مانور					
نام شرکت / منطقه:		محل جغرافیایی:		نام تاسیسات:	
عنوان مامور:		موضوع مانور:		سطح مانور:	
ردیف	عنوان مطالب بازرسی	عالی	خوب	متوسط	ضعیف خیلی ضعیف
1	آیا کارکنان مرتبط با موضوعات امنیتی در منطقه رزمایش حضور فعال دارند				
2	آیا کارکنان حراست نسبت به وظیف خود در رزمایش توجیه شده اند				
3	آیا تدابیر لازم جهت کنترل سوژه های خرابکاری و ضد امنیتی احتمالی در محل رزمایش پیش بینی شده است				
4	آیا برای کنترل تردد عوامل و مسئولین واحدهای شرکت کننده و مدعوین به محوطه مانور کارت شناسایی مخصوص پیش بینی شده است				
5	آیا بیسیم و تجهیزات ارتباطی عملکرد صحیح دارند.				
6					
7					
8					
9					
10					

HSED-CH-D-101-(0)-96

شرکت گاز استان فارس

HSED-PR-D-100-(1)-96

روش اجرایی تدوین سناریو، برگزاری و ارزیابی مانور

شماره: تاریخ: مدیریت: اداره: عنوان سند: چک لیست کلی عملکرد سیستم های ارتباطی و مخابراتی در مانور						
نام شرکت / منطقه:		محل جغرافیایی:		نام تاسیسات:		
عنوان مامور:		موضوع مانور:		سطح مانور:		
ردیف	عنوان مطالب بازرسی	عالی	خوب	متوسط	ضعیف	خیلی ضعیف
1	آیا تجهیزات مخابراتی (بی سیم و با سیم) و الکترونیکی برای کلیه عوامل شرکت کننده در رزمایش تامین شده است					
2	آیا تیم های تخصصی مخابراتی در رزمایش حضور دارند					
3	آیا سیستم های پشتیبان و جایگزین برای سیستم های مخابراتی و الکترونیکی مورد نیاز در رزمایش در نظر گرفته شده است					
4	آیا دستورالعمل (کدینگ) توسط کارکنان در ارتباط از طریق سیستم مخابراتی رعایت می شود					
5	عملکرد تلفن های ماهواره ای چگونه است					
6	عملکرد خودرو پیشرو مخابرات چگونه است					
7	عملکرد تجهیزات خودرو پیشرو مخابرات چگونه است.					
8	عملکرد بیسیم های خودرویی چگونه است.					
9	عملکرد بیسیم های دستی چگونه است.					
10						
11						
12						

HSED-CH-D-100-(0)-96

شرکت گاز استان فارس

HSED-PR-D-100-(1)-96

روش اجرایی تدوین سناریو، برگزاری و ارزیابی مانور

شماره: تاریخ: مدیریت: اداره:						
عنوان سند: فرم نظر سنجی از شرکت کنندگان در مانور						
نام شرکت / منطقه:		محل جغرافیایی:		نام تاسیسات:		
عنوان مامور:		موضوع مانور:		سطح مانور:		
ردیف	عنوان مطالب بازرسی	عالی	خوب	متوسط	ضعیف	خیلی ضعیف
1	زمان برگزاری مانور چگونه بود					
2	زمانبندی برنامه برگزاری مانور چگونه بود					
3	محل انتخاب شده برای برگزاری مانور چگونه بود					
4	مکان استقرار کمپ ها چگونه بود					
5	نحوه اطلاع رسانی، قبل از حرکت از مبدا چگونه بود					
6	نحوه پذیرش گروه های اعزامی دربدو ورود چگونه بود					
7	نحوه ارتباط تیم فرماندهی با هریک از گروه های اعزامی چگونه بود					
8	نظم و ترتیب امور مربوط به مانور چگونه بود					
9						
10						
11						
12						

HSED-FO-D-102-(0)-96

شرکت گاز استان فارس

HSED-PR-D-100-(1)-96

روش اجرایی تدوین سناریو، برگزاری و ارزیابی مانور

تاریخ: ۱۴۰۰/۰۷/۰۷ بازنگری : یک	صفحه ۱ از ۱۹	محل مهر
--------------------------------	--------------	---------